

Потаєва К. С., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Утвердження української державності, демократизація суспільства вимагають нових підходів до процесів формування політичної зрілості молоді. Протиріччя та конфлікти перехідного стану українського суспільства, поширення нових політичних цінностей створюють реальну загрозу для світогляду молодої людини [2]. Адже саме молодь формує своє майбутнє, і необхідність бути компетентним у прийнятті політичних рішень лише зростає. Сьогодні студент – це реальна політична сила, яка, суттєво може вплинути на вибір політичних рішень і діяльності парламенту України. Однак відсутність у студентства необхідної політичної підготовки і навичок політичних дій іноді призводить до непродуманих рішень. Також важливим чинником є фактори формування політичної свідомості, політична культура та компетентність [5]. Тому саме на особливу увагу заслуговує дослідження впливу різних факторів на становлення політичної думки, оскільки соціалізація молоді протікає в умовах економічної нестабільності та проявів соціальних конфліктів.

Соціально-психологічна зумовленість розвитку громадянської компетентності акцентувалася ще в працях основоположників компетентнісного підходу. Проте зусилля громадських об'єднань та освітян тривалий час спрямовувалися переважно на розвиток когнітивного компонента компетентності, що забезпечувало набуття молоддю знань щодо власних громадянських прав та окремих умінь, які мають допомогти особистості їх захистити. Молодь вільно оперує поняттям «активність» і декларує власну готовність до неї, проте ці декларації або взагалі не конвертуються в компетентну громадянську участь, або ж обмежуються виявом протестної активності [3]. Варто почати з того, що однією з вагомих характеристик політичного життя суспільства, а зокрема молоді, є складне, багатовимірне та неоднозначне поняття «політична свідомість». Найпростішим тлумаченням політичної свідомості є сукупність поглядів і настанов, що характеризують певне ставлення людей до держави, партій, суспільно-політичних організацій, політичних цінностей і цілей розвитку, традицій і норм політичного життя [2]. Свідомість виникає і розвивається тільки в спільній діяльності людей. Залучаючись до спільної діяльності, люди виробляють відповідні уявлення, настанови, норми, що разом з їх емоційним забарвленням складають зміст свідомості як специфічної форми відображення дійсності, а

ось політична свідомість притаманна конкретній людині тоді, коли вона усвідомлює свій громадянський статус, громадянську позицію, а разом з ними і реальну потребу, а то й необхідність впливати на владу [2]. Дослідник наголошує на факторі суспільства у формуванні свідомості людини, але саме політична свідомість є незалежною та індивідуальною, особливо коли йдеться про відстоювання власних інтересів.

Сучасна молодь сприймає реалії політичного життя в інший, порівняно з їхніми батьками, спосіб, хоча всі перебувають під впливом однакових факторів. Кожен автор робить свою спробу класифікувати фактори формування або трансформування політичної культури. Дослідниця І. В. Галактіонова здійснила спробу класифікувати фактори формування або трансформування політичної культури. На її думку, достатньо відштовхнутися від дихотомії «внутрішні / зовнішні» фактори [1]. Тому розглянемо запропоновану нижче класифікацію:

- Внутрішні фактори: вплив найближчого оточення (родина, навчальні заклади, групи однолітків, трудовий колектив), тип того місця, де людина мешкає постійно, особливості психології людини.

- Зовнішні фактори: ЗМІ, ідеологія, державний лад, тип економічних відносин, освіта, масова національна культура, державна молодіжна політика, громадянська освіта [1]. Вибірково розглянемо деякі з них, зупинимо увагу на ЗМІ.

Варто зауважити, що на сьогодні з розвитком інформаційних технологій одним із найбільш ефективних шляхів формування політичної культури є інформаційно-комунікаційна, тобто діяльність засобів масової інформації. До них потрібно віднести не лише газети, журнали, телевізійні новини, але ще й ЗМІ, які широко представлені у мережі Інтернет. Особливо велику роль на формування політичної культури мають маленькі ЗМІ кожної області чи міста, які орієновані на порівняно вузьку групу постійних читачів, але тим самим вони впливають на формування політичної культури відповідного регіону. Їх ще називають «четвертою гілкою влади», яка повинна бути «арбітром» перших трьох та нести об'єктивну інформацію та аналіз суспільству [6].

Окремо виділимо фактор політико-правової свідомості, який бере участь у формуванні компетентної політичної думки. З. Ф. Сіверс зазначає: «Політико-правова свідомість особистості являє собою сукупність знань, уявлень про політику і право, оцінки та почуття, а також уявлень про сценарії поведінки в політико-правовій сфері». Уявлення особистості про суб'єктів взаємодії, політико-правові події є водночас і процесом, і результатом відображення дійсності на основі сприймання (первинного чуттєвого відображення дійсності), мислення (з притаманним йому високим ступенем абстрактності), уяви [4].

Унаслідок цього у молоді складається політико-правова картина світу, яка регулює вищезазначені, соціалізаційні процеси у житті індивіда. Зафіксовано також увагу до української політичної «еліти». Особистим ідеалом молодь сьогодні вважає артистів естради та кіно, спортсменів, співаків, фінансових магнатів [4]. Недарма, оскільки більшість інформаційних потоків сьогодні будує свої висновки на думці відомих людей, в особливості політиків. Популярності також набуло добровільне долучення до особистого життя майже відомої людини, які виступають референтними особами у формуванні політичної думки студентської молоді.

Розглянувши вищезазначені поняття можемо зробити висновок, що кожне з них повноцінно впливає на формування політичної думки серед студентської молоді.

Список використаних джерел

1. Галактіонова І. В., Фактори впливу на формування політичної культури молоді України 90-х рр. ХХ ст. Наукові записки. Том 19. Спеціальний випуск. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12793/Galaktionova_Faktori_vplivu_na_formuvannia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Красюк Н. В. Актуальні аспекти формування політичної свідомості молоді. URL: <https://works.doklad.ru/view/IOi4N8X0H1Y/all.html>
3. Жадан І. В. Соціально-психологічна модель громадянської компетентності. *Збірник наукових праць. Теоретико-методологічні проблеми та актуальні завдання політичної психології. Проблеми політичної психології*. Вип. 8 (22) URL: http://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/Ppp_2019_822.pdf
4. Никоненко Л. В. Особливості уявлень студентів різного фаху про політико-правову ситуацію в Україні. *Збірник наукових праць. Проблеми політичної психології*. Вип. 3 (17). 256 с. URL: https://appu.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/zb3_17_.pdf
5. Лисова С. І. Проблема формування політичної культури студентської молоді на сучасному державному етапі. *Збірник наукових праць. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. Вип. № 2 (4). 2007. URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/547>
6. Царенко О. О. Політична культура як чинник впливу на політичну поведінку громадян. *Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету «Панорама політологічних студій»*. Вип. 10. 2013.